

Ewout Storm van Leeuwen

Huis en hof

novelle

Ewout Storm van Leeuwen, *Huis en hof*

Copyright © 2022 Ewout Storm van Leeuwen en voor deze uitgave
Boekencoöperatie Nederland U.A.

Een uitgave van Artscience, onderdeel van de Boekencoöperatie

Boekverzorging: Ewout Storm van Leeuwen

Afbeelding omslag:

nl.freepik.com/vrije-vector, © Monique Kooijmans

Alles uit deze uitgave mag worden gereproduceerd zonder
schriftelijke toestemming van de uitgever.

boekcoop@gmail.com

www.boekencooperatie.nl

NUR 301 (novelle)

ISBN 9789492079... (papieren boek)

Ewout Storm van Leeuwen

Huis en hof

novelle

1

De hof was een ramp.

Of eigenlijk: het was een ommuurd stuk van de wereld, ooit een besloten gaarde, maar het had zo te zien al heel lang dienst gedaan als dump en was nu een woekerplaats voor gemene en heel grote planten die staken, rankten, haakten en stonken – vooral de springbalsemien.

Hij deed gauw de deur weer dicht.

Het was de buitendeur van de keuken, tenminste van het vertrek dat als keuken dienst had gedaan, lang geleden, te oordelen aan de groenkoperen pomp en een met gruis bedekte stenen plaat eronder. Een fornuis of kookplaats was er niet.

Hij veegde het afval opzij. Het was een hardstenen plaat met een gootje in het midden – een gootsteen – dat naar een gat in de muur leidde, waar ooit een braamrank naar binnen was gegroeid en afgestorven.

Geen spoor van tegels aan de grijs stenen muren. Wel op de vloer: gebarsten en versleten plavuizen waren zichtbaar tussen de debris van het naar beneden gekomen plafond dat tevens de vloer was geweest van het vertrek erboven.

Hij keek omhoog en kreeg regenspetters in zijn gezicht. Het pannendak van de bovenverdieping vertoonde een groot gat.

Hij probeerde de buitendeur nog een keer, die was de eerste keer zonder veel geknars opengegaan en paste weer gesloten nog steeds in het kozijn.

Goeie deur, dacht hij, en goeie scharnieren. Hij waadde naar het raam en kon dat zonder veel moeite openen, al drukten er aan de buitenkant bramen en klimop tegenaan. Goeie ramen ook, dacht hij en sloot de eikenhouten helften waar oud maar ongebroken glas in de roeden rammelde.

De keuken lag aan het einde van een lange, met rode plavuizen bevloerde gang waar aan weerszijden deuren op uitkwamen.

Ook die werkten zoals deuren moeten doen en openen op lege kamers met geblakerde vuurplaatstenen en vloeren van geel geglazuurde plavuizen. Hier lag geen puin. Dan is het dak boven het woonhuis nog intact, dacht hij en onderzocht de plafonds van donkere, met de dissel bekapte balken en brede vloerdelen, op zoek naar natte plekken.

Nergens plafonds van riet en pleisterkalk.

Vreemd, dacht hij. Meestal hebben huizen uit deze tijd die wel. De muren waren daarentegen grof bepleisterd, niet uitgevlakt maar hobbelig volgens de contouren van de stenen.

Hij zag af van inspectie van de bovenverdieping. Dat kon later; nu althans had hij de indruk dat het dak niet lekte, uitgezonderd dat boven de keuken.

Hij stapte door de eenvoudige maar zware voordeur naar buiten en trok hem dicht. Nog zo'n goeie deur, dacht hij.

Een degelijk gebouwd huis dat het in zijn eentje twee eeuwen had uitgehouden. Een huis met een sterke geest. Een eenzame geest ook: hij had binnen duidelijk het gevoel gehad dat het hem verwelkomde, dat het hunkerde naar bewoning, naar vuur in de schouw en lachende mensen in de keuken.

Langs een pad van platte stenen door de onlangs met een bosmaaier mishandelde voorhof liep hij naar de inrit, waar de makelaar bij zijn glanzende Golf stond te wachten.

'En? Bevalt het u?' was diens gespannen vraag. Het was een heel jonge makelaar en blijkbaar was hij met deze halve ruïne opgezadeld door zijn bazuin om te laten zien dat hij alles kon verkopen, waar hij op gepocht had.

'Kom kom,' meesmulde de man. 'Dit cavajje staat al minstens honderd jaar leeg en boven de keuken is het dak ingestort.'

'Daar moet u doorheen kijken,' ratelde de makelaar. 'Dit is een uniek en authentiek landhuis uit begin 19e eeuw op ruim twee hectare eigen grond...'

'Dat geheel overwoekerd is...' De man was niet van plan de verkoper te corrigeren, want het landhuis was veel ouder en inderdaad nog geheel in oude staat. Een zeldzaamheid.

‘Kwestie van een bosmaaier en een kettingzaag, mijnheer.’

‘Hebben hier zwervers gewoond of zigeuners? De hof achter ligt vol met rotzooi en auto onderdelen.’

‘Dat is onbekend, mijnheer. Volgens mijn chef, mevrouw Delmonte, heeft er de laatste dertig, veertig jaar niemand gewoond.’

‘Misschien seizoenarbeiders, druivenplukkers,’ suggereerde de man. ‘U kunt uw bazin alvast melden dat de erven een veel te hoge prijs vragen. Ik zal overwegen om morgen een bod uit te brengen.’

De makelaar zuchtte. ‘Dat heb ik haar ook al gezegd, maar de erfgenamen schijnen hier al veertig jaar om te bakkeleien.’

‘Nog een paar jaar en het hoeft niet meer, dan stort de boel vanzelf in. Nu is het nog wat waard.’

‘Goed, ik ben al blij dat u een bod gaat uitbrengen,’ vertrouwde de jonge man hem toe en gaf hem een hand.

De man keek de glanzend zwarte Golf na hoe die voorzichtig langs het weggetje van kapot asfalt om de kuilen probeerde te manoeuvreren.

Hij stond lang te kijken naar het dak van handgevormde pannen, de vier schoorstenen, de kunstig gevoegde voorgevel van onbekapte natuursteen met de intacte ramen. Er was maar een enkel vensterglas gebroken.

Hij had het terrein op een satellietfoto bestudeerd en wist de weg naar de beek, die de grens vormde met de wijngaarden op de tegenoverliggende helling. Er was een raadsel verbonden met dit pand en hij wilde weten wat. Het leek wel of het een boodschap voor hem had.

Zijn voorgenomen wandeling werd gestuit door een metershoge wildernis van bramen, jonge bomen en brandnetels waar ooit een pad was geweest. Het raadsel, als het inderdaad te vinden was waar de grens van het terrein de beek kruiste, moest maar even wachten. Hij liep terug naar zijn oude Landrover en bestudeerde de satellietfoto die hij had afgedrukt en de beschrijving die hij op het makelaarskantoor in het plaatsje had bemachtigd.

‘Twee komma drie hectare eigen grond,’ las hij hardop voor. ‘Meer grond aankopen is mogelijk. Er is een bos bij van ruim twaalf hectare, maar dat is aan de gemeente aangeboden, en enkele verwaarloosde wijngaarden die beloofd zijn aan de burenen.’

De stille gedaante in de rolstoel glimlachte wettend. Hoewel zijn zoon niet kon praten of lopen, wist die hem alles te zeggen met zijn ogen en de rest van zijn gezicht.

‘Ja, je kent me. Dit is een uitdaging die ik niet uit de weg kan.’ Hij grijnsde en Joeri grijnsde terug.

‘Morgen is je tien en een halfste verjaardag. Ik had je eigenlijk dit landgoed als cadeautje willen

geven, maar ik zal in ieder geval een bod uitbrengen.'

Hij boog zich voorover en kuste voorzichtig zijn zoon, die met glanzende ogen zijn mond aanbood.

Hij had nog geen aanvechting om weg te gaan en bleef, hangend op het stuur, naar het gebouw kijken.

'Er is iets mee,' mompelde hij en keek Joeri aan. 'Kan jij wat voelen?'

Die sloeg beamend zijn ogen even neer.

'Niet iets naars, geloof ik.'

Eerst een bevestiging, dan een ontkenning.

'Een schat? Lijken in de kast?'

De blauwe ogen keken hem strak aan. 'Nee en ja dus. Maar niet helemaal nee. Een historische vondst?'

Een oog ging dicht, toen het andere.

'Allebei historische vondsten dus, maar wat dan? Antieke spullen? Gevaarlijke spullen?'

De veelzeggende ogen loken even en bleven hem vervolgens strak aankijken. Altijd als hij zo met zijn zoon communiceerde wilde hij hem liefkozen, maar juist op zulke momenten wilde Joeri bij de les blijven.

'Antieke spullen, aardige en niet aardige, maar dat is niet de essentie,' vertaalde hij de lichaams taal van zijn zoon. Er kwam even een plaatje in zijn hoofd. 'Een watermolen! Dat moet de aardige verrassing zijn.'

De gevoelige mond met rode lippen in het bleke gezicht vertrok in een glimlach.

De man kuste zijn zoon nogmaals.

‘Dank je, mijn lieve schat. Jij wist het al die tijd al.’

De blauwe kijkers vulden zich met tranen.

‘Ik ga de geheimen met jou ontdekken, lieverd. Wees niet bang dat ik je in de auto achterlaat. Ik heb het rugtuigje bij me, ik draag je mee op al mijn tochten waar we met de rolstoel niet kunnen komen. Zo zwaar ben je niet.’

Dat was een understatement, waar ze zich beiden van bewust waren. Door zijn verlamming had Joeri geen spieren kunnen ontwikkelen en niet kunnen groeien. Hij was niet groter dan een kind van zes en bestond uit een licht omhulsel met dunne botten. Alleen zijn prachtige hoofd was van normale grootte, met een expressief gezicht en kortgeknipt bruin haar, op een dunne nek waarvan de spieren godzijdank wel werkten.

‘Dan moet ik het bos en de wijngaarden erbij kopen,’ mompelde hij. ‘Hoe ga ik dat financieren?’

Op zich was hij niet bijster belust om eigenaar van verwaarloosde wijngaarden te worden, noch eigenaar van een verwaarloosd bos. Maar hij vermoedde dat de restanten van de watermolen, als die al bestonden, zich op het kruispunt van bos, wijngaarden en het terrein rond het landhuis bevonden.

‘Ik kan die gaarden en het bos niet doorverkopen, maar wel verhuren of verpachten.’ Hij keek snel naar Joeri, wat die ervan vond, maar het joch was in slaap gevallen.

Hij besloot een bod uit te brengen op de drie onderdelen en zijn voornemen kenbaar te maken om het bos aan de gemeente te verpachten of te verkopen en de wijngaarden aan het château dat eraan grensde, na een mogelijke wijziging van de grenzen.

Tevreden met zijn conclusies aaide hij Joeri over zijn zijdeachtige haar – waar die niet wakker van werd – en reed stapvoets terug naar het plaatsje, waar hij in een gîte een kamer had gehuurd.

Met zijn slapende zoon in zijn armen bestelde hij een diner bij zijn gastvrouw en gastheer, die dat door een plaatselijk restaurant zouden laten bezorgen.

Na het eten legde hij zijn zoon te slapen en nam zelf in een makkelijke stoel naast het bed plaats. Tijd om na te denken. Bijvoorbeeld over hoe hij zijn leven verder wilde inrichten. Nu hij zo tuk bleek op dit landgoed, betekende het in wezen dat hij zich er wilde vestigen. Voorgoed. Weg uit Nederland, emigreren dus. Wat bond hem eigenlijk nog aan Nederland? Dat appartement op IJburg waar hij zoveel huur voor betaalde?

Wat moest hij hier, in deze uithoek? Hij moest

zich bekennen dat hij vooral getriggerd werd door dat verlaten landhuis, iets wat je alleen nog in afgelegen streken kon vinden. Het was een uitdaging, net iets wat hij nodig had om zijn leven enige structuur te geven, een richting om uit dat dwalen te geraken. Kon hij dat wel? Zou de rusteloze energie die hem de webwinkel had doen opbouwen om hem vervolgens te verkopen daar een focus kunnen vinden? Of hield hij zichzelf voor de gek? Hij had een romantisch beeld van wonen in Frankrijk, in de campagne, leven van het land. Zo eerlijk was hij wel tegenover zichzelf. Zwierf hij zoveel rond in Frankrijk om maar niet in Nederland te hoeven zijn, of zocht hij er werkelijk naar een honk? Goeie vragen. Misschien had hij morgen wat antwoorden.

Hij brak zijn gedachtenstroom af toen daarin de oorzaak van Joeri's verlamming opdoemde, met de haat die hij als opkomend braaksel had moeten bevechten, haat voor degenen die verantwoordelijk waren voor het ongeluk...

Maar hij kon er niet van slapen. Zou dit landgoed hem weer op het spoor van zichzelf kunnen brengen? Het riep verdriet op om wie hij geweest was, om wat hij verloren had.

2

De volgende ochtend ontbeten ze uitgebreid op het terras van de gîte; hij voerde Joeri een in warme melk geweekt croissantje. Die kon zijn elektrische rolstoel zelf bedienen; de spieren van zijn handen – die zich in zijn armen bevonden – waren, vreemd genoeg, nauwelijks verlamd terwijl hij zijn armen niet kon bewegen. Dus zelf eten was er niet bij.

‘Die twee zijn gewoon verliefd op elkaar,’ had Joeri’s moeder wel eens geërgerd uitgeroepen. Daarin had ze gelijk, had hij zich toen bekend en dat was alle jaren zo gebleven, tot beider genoegen.

De man had een vaag gevoel dat de ochtend geen antwoorden had gebracht op vragen die hij kennelijk had gesteld; eigenlijk was hij zijn gepieker van de vorige avond zelfs een beetje vergeten. Het vertoeven met Joeri was centraal in zijn leven komen te staan. Dat was veel meer dan zorg, dat er ook was. Het leek af en toe op een stille samenzwering. Wij tegen de anderen.

De man marcheerde en zijn zoon zoemde naast hem de licht hellende straat af naar het bescheiden centrum, waar de makelaardij gevestigd was. Ze hielden de slecht onderhouden rijbaan aan; de trottoirs waren te smal en te ongelijk voor een rolstoel. De enkele passerende auto’s maakten een

wijde bocht om hen heen.

De jonge makelaar bleek naar een afspraak te zijn en de bazin ontving hen persoonlijk. De man sprak vloeiend Frans en onderhandelde met het mes op tafel, zo te spreken. Hij voelde zich gesterkt door de warmte die van Joeri uitging, al kon hij hem niet zien: de rolstoel stond naast hem. Als hij te ver zou gaan, zou de warmte opeens verdwijnen, had hij al eerder gemerkt bij zakelijke besprekingen. Omdat hij hem geen moment alleen wilde laten, nam hij hem al vanaf het begin overal mee naartoe.

‘Uw bod is wel erg laag,’ klaagde de vrouw.

‘Het pand stond een jaar geleden ook al te koop,’ riposteerde hij.

‘Hoe...?’

‘Ik ben hier vorig jaar op doorreis geweest en heb in uw etalage gekeken.’

‘Hm. De gemeente heeft geen geld om het perceel bos aan te kopen. Misschien zal pacht beter uitkomen,’ mompelde ze. De man ervoer een niet aflatende warmte van zijn zoon.

‘Het château is ook in een crisis. Ze hebben hun appellation verspeeld door onoirbare methoden bij de vinificatie. Ik weet niet of ze nu erg geïnteresseerd zijn in de wijngaarden.’

‘Wie beheert ze dan? De stokken zijn gesnoeid.’

‘Ik meen een oude wijnboer uit een dorpje hier vlakbij.’

‘Goed. Dat kunnen we zo laten, voorlopig, mits ik een bescheiden pacht van de uitbater krijg.’ Extra warmte. Dat was dus een goede beslissing.

‘Is het goede wijn?’

‘Ik geloof van wel, maar er rust geen appellation op de gaarden.’

‘Nee, dan zouden ze wel duurder zijn.’

De vrouw zuchtte. ‘Ik zal uw bod overbrengen aan de erven. Het is het laagste tot nu toe, ondanks dat u het bos en de gaarden erbij wilt kopen. De erven hebben de afgelopen jaren elk – in mijn ogen – reëel bod afgewezen.’

‘Beseffen ze niet dat de prijzen van huizen hier dalen vanwege de oorlog?’

De vrouw aarzelde. ‘Ik kan het hen nog een keer duidelijk maken.’ Na een korte stilte: ‘U zult wel gezien hebben dat ons aanbod sinds vorig jaar verdubbeld is en de prijzen navenant dalen.’

‘Verkopen de Russen hun tweede huizen?’

‘En de Oekraïners. Er zijn een paar huizen bewoond door de eigenaren die hun land ontvlucht zijn, maar hier in de regio is geen werk.’

‘Is er animo uit andere Europese landen?’

‘Nauwelijks. Ik denk dat men de koop van vakantiehuisen uitstelt vanwege de inflatie en stijgende kosten van levensonderhoud. Al die mensen komen met de auto en met de dure brandstof...’

‘Goed, u heeft mijn bod en u weet hoe ik ben te

bereiken. Ik heb nog wel het verzoek of u mijn aanbod aan de gemeente om het bos te pachten wilt “lekken” naar de burgemeester.’

De warmte van Joeri was al die tijd onveranderd gebleven, maar toen hij eenmaal buiten in de zon stond kreeg hij de bibbers in de benen. Hij had heel stoer een bod gedaan op alles, maar geen idee hoe hij dat geld bij elkaar zou moeten sprokkelen. Zijn flair in zakendoen was even opgeflakkerd tijdens de onderhandelingen met de makelaar, maar eigenlijk was zijn zakendoenerigheid altijd een soort megalomania geweest, besepte hij.

Tijd voor een aperitiefje.

De uitbater van het enige open terras aan het plein herkende hem en Joeri van verre en bracht ongevraagd een karafje van de plaatselijke witte wijn, olijven, brood en een plankje met kaas en saucisson. Voor Joeri bracht hij even later een ijs-sorbet. De jongen genoot van elk hapje en slokje dat de man hem in de mond legde.

Er waren maar enkele gasten op het terras, de meesten woonden in het stadje. Een vrouw alleen kon haar ogen niet van Joeri afhouden en toen de man een stukje fruit met zijn mond naar die van Joeri overbracht stond ze op en kwam naar hen toe.

‘Neem me niet kwalijk,’ zei ze blozend in het Engels, wat naar haar accent te oordelen niet haar moedertaal was. ‘Is dat uw zoon?’

De man keek haar stomverbaasd, zelfs wat gepi-
keerd aan en toen pas naar Joeri, die bevestigend
zijn ogen even dicht deed.

Eigenlijk wilde hij niet dat iemand zich met Joeri
ging bemoeien, dus ook met hem en hun relatie.
Dat ging niemand aan. Hij vond haar belangstelling
hinderlijk, een inbreuk zelfs en wilde tegen Joeri's
bevestiging in gaan. Die voelde dat haarfijn aan en
knipperde nogmaals met zijn ogen. De man keek
echter net op dat moment de vrouw afwerend aan.
Zij zag het wel.

'Wat betekent het als de jongen zo met zijn ogen
knippert?'

De man keek vlug naar zijn zoon, die nadrukke-
lijk twee keer zijn ogen sloot.

'Dat betekent ja,' verklaarde hij met tegenzin,
want hij bleef wel eerlijk.

'Hij deed zijn ogen twee keer dicht.'

'Het betekent ook dat u erbij mag komen zitten,
als u dat wilt.' Hij kreeg spijt dat hij tegen Joeri in
had willen gaan en toonde dat aan hem.

De vrouw had op zijn weerstand willen reageren
door excuses te maken en naar haar tafeltje terug
te gaan, maar de blik in de ogen van de jongen
maakte dat ze toch ging zitten. Aan zijn gezicht was
te zien dat ze hem er een groot plezier mee deed.

'Dank je,' zei ze tegen hem. 'Mag ik je vader vra-
gen hoe je zo komt?'

De ogen bleven haar strak aankijken.

‘Dat betekent zeker nee?’ Knipoog.

De man keek, zijns ondanks, nieuwsgierig toe met hoeveel gemak de vrouw de wijze van communiceren oppakte. Was hij misschien te possessief met Joeri? Die keek hem aan scheen iets te willen. Zonder erbij na te denken vertaalde hij de boodschap: ‘Ik denk dat als u eerst wat over uzelf vertelt, hij wel toestemming zal geven.’

Twee keer werden de ogen even gesloten.

De man en de vrouw begrepen het allebei.

‘Dat is goed. Ik ben Esther Danovski, ik woon in Israël en studeer psychologie aan de Universiteit van Tel Aviv. Ik ben bezig met een promotie onderzoek naar non-verbale communicatie tussen mensen die elkaar heel goed kennen. Ik zag jullie manier van directe communicatie en wil daar graag meer van weten.’

De waard kwam Esthers glas brengen dat ze op haar tafeltje had achtergelaten.

Op een amper merkbaar teken van de jongen vertelde de man hoe zijn zoon als kleuter zijn rug had gebroken in een auto ongeluk waarbij de ouders van zijn moeder omkwamen. Sindsdien was hij verlamd, op zijn hoofd en gedeelten van zijn handfuncties na.

‘Vanaf dat moment heb ik hem altijd bij me gedragen. Zijn moeder en ik zijn kort na het ongeluk

gescheiden. Joeri en ik zijn altijd samen, ik nam hem bijvoorbeeld elke dag mee naar mijn werk.'

De vrouw was aantekeningen gaan maken en zat nog te schrijven. De man had zo *matter-of-fact* gesproken dat ze vermoedde dat er nog veel kwaadheid zat. Moest ze daar nu verder op ingaan? Of was het maar terzijde van belang voor het onderwerp waar het haar om ging: de non-verbale communicatie tussen vader en zoon?

Ze maakte mentaal een notitie dat het misschien later aan de orde zou kunnen komen. Misschien hadden het ongeluk en de scheiding invloed gehad op wat er zich tussen die twee afspeelde.

'Mag ik uw naam en die van uw zoon in mijn onderzoek noemen?'

'Is dat noodzakelijk?'

'Ik ben bang dat ze me anders niet zullen geloven.'

'Joeri? Oké?'

Een knipoog naar beiden toe, waarbij hij zijn hoofd van de een naar de ander draaide. Dat had hij pas geleerd.

'Het is oké, ook wat mij betreft. Mijn naam is Patrick D. Mijn achternaam houd ik liever voor mijzelf.'

Joeri pruttelde, het eerste geluid dat ze van hem hoorde.

'Neem me niet kwalijk, hij moet naar de wc.'